

СЪВМЕСТНА ПАРЛАМЕНТАРНА АСАМБЛЕЯ АКТЬ- ЕС

Документ за разглеждане в заседание

ACP-EU/100.640/B/10

8.1.2010

ДОКЛАД

относно социалното въздействие на световната криза

Комисия по социални въпроси и околна среда

Съдокладчик: г-н Gibson Hlophe (Свазиленд) и г-н Juan Fernando López Aguilar

ЧАСТ Б: ИЗЛОЖЕНИЕ НА МОТИВИТЕ

Въведение

Световната икономическа и финансова криза вече причинява значително забавяне в повечето развити държави. Правителствата по целия свят се опитват да ограничат кризата, въпреки че прогнозите за бъдещата икономическа дейност представят смесена картина. Докато развитите държави преминават през остър финансов спад, домакинствата в развиващите се държави са много по-уязвими и има много по-голяма вероятност да изпитат тежко отрицателните въздействия в краткосрочен и дългосрочен план.

Глобализацията предоставя както възможности, така и предизвикателства пред икономическия и социалния напредък. Поради това е важно да се отбележи, че икономическите и социалните политики се подкрепят взаимно. Перспективата за продължително увеличаване на безработицата, задълбочаване на бедността и неравенството са въпроси, които предизвикват изключително безпокойство. В тази връзка е необходимо да се вземе предвид а) какво означава световната финансова криза за социалния сектор в развиващите се държави и б) какво е необходимо да знаят тези, които определят политиката в развиващите се държави – както законодателните органи, така и членовете на изпълнителната власт, за да могат да въведат подходящи ответни мерки, които да отговорят на социалните нужди на тяхното население.

Продължителният икономически растеж може да допринесе значително за намаляването на бедността. Действително в държавите, които са се радвали на икономически растеж през дълги периоди от време, се наблюдава очевиден спад в разпространението на бедността. Но една икономическа и финансова криза може да попречи на тази тенденция на развитие. Въпреки че е възможно да се възстановят бързо от кризата, държавите може никога да не достигнат същата степен на растеж, както преди настъпването на кризата, допълнително забавяйки по този начин процеса на икономическо развитие.

Последици от световната криза за социалното развитие

Уязвимите групи, особено в развиващите се държави, са засегнати отрицателно от световната финансова криза, икономическия спад и увеличаването на цените на хранителните продукти и горивата. Увеличаването на цените на храните има отрицателни последици върху намаляването на бедността и може да застраши напредъка, постигнат в много от развиващите се държави. Някои от другите пътища за въздействие са трудовите пазари, търговията и търговските цени, миграцията и превеждането на пари, преките чуждестранни инвестиции (ПЧИ), външната помощ и др.

Уязвимостта се засилва, ако в същото време смекчаването на въздействието от кризата от страна на правителствата е възпрепятствано от ограничения институционален капацитет и финансови ресурси. В развиващите се държави с ограничен институционален капацитет за увеличаване на средствата, отпускани за уязвимите групи, ще бъде особено важно инвестиционната подкрепа да се насочи към гарантирането на непрекъснатото и ако е възможно, разширено предоставяне на основни услуги като здравеопазване, образование и основна публична администрация, както и основна инфраструктура и където е възможно, към увеличаване и подобряване на достъпа до програми, които представляват „мрежи за безопасност“, като например за публична заетост.

В своята оценка на въздействието на световната финансова криза върху държавите от Африка на юг от Сахара Международният валутен фонд отбелязва, че спадът в световния растеж, понижението на цените на повечето стоки и по-строгийт контрол върху кредитите са влошили значително икономическите перспективи за държавите от Африка на юг от Сахара. Всички ответни политики, които се разработват, трябва да вземат предвид въздействието върху бедните и да търсят начини за включване на социални „мрежи за безопасност“.

По-голямата част от доходите на бедните (според някои изчисления до 80%) се изразходва за храна, което прави тази група най-уязвима към увеличаването на цените на храните. Важно е да се отбележи, че бедното население както в градовете, така и в селските райони е засегнато от увеличаването на цените на храните. Храненето и здравето на децата в бедните домакинства са изложени на риск, тъй като в отговор на увеличаващите се цени на хранителните стоки се намаляват средствата, отделяни за храна. Лошото хранене в ранна възраст забавя растежа на децата, техните когнитивни способности и способностите за учене, както и постиженията им в училище.

Заседанието на групата на високо равнище по програма „Образование за всички“ (EFA), проведено от 16 до 18 декември в Осло, Норвегия, прие Декларацията от Осло, в която наред с всичко останало се казва, че „е задължително най-бедните деца, млади хора и възрастни в света да бъдат защитавани и предпазвани от най-лошите последствия от кризата, тъй като те са най-малко отговорни за тези събития. Кризата не трябва да служи за оправдание за намаляване на средствата и международната помощ, отделяни за образование. Напротив, сега повече, отколкото преди настъпването на кризата е необходима твърда подкрепа за постигане на международно приетите цели за развитие, включително целите на EFA и Целите на хилядолетието за развитие (ЦХР).“

Политическа реакция срещу световната криза

Социалните инвестиции са продуктивен фактор и в контекста на настоящата световна криза разходите за развитие на основния човешки капитал и за защита на уязвимите групи следва да се увеличат и с тях да не се правят компромиси, тъй като те са ключът към бъдещия напредък.

Правителствата трябва да действат изключително предпазливо, за да запазят постигнатата икономическа стабилност, без да влошават въздействието на забавеното външно търсене върху вътрешната дейност, особено по отношение на бедните. По-специално, държавите от Африка на юг от Сахара постигнаха голям напредък в стабилизиране на политиките си през последните години, но континентът все още остава уязвим за външни сътресения. Запазването на този напредък ще бъде основна цел през следващите години и международната подкрепа ще продължи да бъде от изключителна важност.

Следва да се вземе под внимание призива на председателя на Световната банка Зелик за създаване на фондове за уязвимост, които да се запазват от развитите държави с 0,7% от съответните пакети от стимули за подпомагане на развиващите се държави, които не могат да си позволят спасяване на банките и дефицити.

Фондовете за уязвимост могат да бъдат насочени към:

- ◆ Създаването на програми за „мрежи за безопасност“;
- ◆ Програми „храна срещу работа“;
- ◆ Проекти за сеитба и обогатяване на почвата;
- ◆ Проекти за майчинско и детско хранене; и
- ◆ Програми за хранене в училищата.

Следва да се подчертае, че инвестициите в здравеопазването, образованието и храненето трябва да бъдат нещо повече от временно облекчаване на бедността: те са инвестиции в човешки капитал.

Партньорите в областта на развитието следва да продължават да спазват и дори да увеличават ангажиментите, които са поели за предоставяне на помощ. Настоящите финансови ограничения налагат дори в по-голяма степен необходимостта донорите да гарантират, в съответствие с Парижката декларация, че помощта е предсказуема, прозрачна и съобразена с политическите приоритети на получателите.

Съществува необходимост от възможности за координирана световна политика, за да се подпомогнат националните и международните усилия, насочени към осигуряване на работа, устойчиви предприятия, качествени обществени услуги, закрила на хората при запазване на правата и насърчаване на участието. Поради това е важно да се повтори и да се спазва Програмата за достоен труд и Декларацията за социална справедливост за справедлива глобализация като начини за справяне със социалното измерение на глобализацията.

Принципите за подпомагане на възстановяването и развитието в държавите следва да вземат предвид, наред с всичко останало, следните фактори:

- а) увеличаване на подкрепата за силно засегнати от кризата уязвими жени и мъже, включително младежи от рискови групи, работници с ниско заплащане, нискоквалифицирани работници, работници от сивата икономика и работници мигранти;
- б) увеличаване на равния достъп и възможности за развиване на умения, качествено обучение и образование за подготовка за възстановяване, включително висше образование и учене през целия живот;
- в) участие в социален диалог, като например тристранен диалог и колективно договаряне между работодатели и работници като конструктивен процес за максимално съответствие на ответните действия срещу въздействието на кризата и нуждите на реалната икономика; и
- г) гарантиране, че краткосрочните действия са съгласувани с икономическата и социалната устойчивост и устойчивостта на околната среда;
- д) разглеждане на въпроси, свързани с устойчивостта и непрекъснатия растеж, чрез изграждане на капацитет, за да се подпомогнат държавите от Африка на юг от

Сахара да произвеждат подходящи продукти и да се конкурират на международните пазари.

Устойчивите системи за социална защита за подпомагане на уязвимите социални групи могат да предотвратят увеличаването на бедността, да облекчат социалните трудности, като в същото време помагат за стабилизиране на икономиката и поддържане и подпомагане на възможностите за намиране на работа. В развиващите се държави системите за социална закрила също могат да намалят бедността и да допринесат за националното икономическо и социално развитие. В тази връзка държавите следва да разглеждат, в зависимост от условията, възможностите за изграждане на подходящи системи за социална закрила за всички, основаващи се на основна социална закрила, включваща достъп до здравеопазване, осигурен доход за възрастните граждани и за хората с увреждания, детски надбавки и сигурност на доходите в допълнение към обществени схеми за гарантиране на заетостта за безработните и за работещите бедни граждани.

Както твърди Институтът за развитие на отвъдморските страни и територии (Overseas Development Institute (ODI), съществува нужда от изграждане на световна система за предупреждение за бедността, която да следи икономическото и социалното въздействие на кризата.

Развиващите се държави следва да създадат национални кризисни групи, както е предложено от ODI. Важно е да се отбележи, че държавите, които не са конкурентоспособни или не са реагирали на кризата, не са в състояние да извлекат полза от възстановяването в световен мащаб. По този начин голяма част от отговорността пада върху самите развиващи се държави.

Международната общност трябва да осигури глобални обществени блага, така че да насърчи растеж, който е по-устойчив на кризи. Това означава ефективна реформа на световните системи за управление, за да отразят гласа на новосъздадените и развиващите се държави. За тази цел ООН трябва да установи ролята си на водач на всеобщия дебат по въпроси от световно значение.